

Beogradske elektrane saraduju sa Termomontom: Firma za godinu dana dobila poslove vredne stotine miliona dinara

Nakon što su ušli u „decenijski“ posao izgradnje kovid bolnica širom Srbije, firma „Termomont d.o.o“ za malo više od 7 meseci dobila je poslove od JP „Beogradske elektrane“ čija je ukupna vrednost bila nešto manja od pola milijarde dinara. Najčešće su u pitanju poslovi gde je Termomont bio jedini ponuđač, što je uvidom u neka ranije istraživanja više bila redovna pojava nego izuzetak.

Termomont d.o.o početkom 2021. godine dobio je na tenderu posao za izgradnju toplovoda za povezivanje distributivne mreže TO „Zemun“ i distributivne mreže KO „Galenika“. U pitanju su bili radovi na izgradnji mreže gradskog grejanja. Firma je na konkursu poslala ponudu zajedno sa preduzećima Konvar iz Pinosave, Saša Milosavljević „PR centar za preventivni inženjering projektovanje, edukaciju i savetovanje“ iz Kruševca. Ugovor je bio vredan **101.900.000 dinara**, a ova grupa ponuđača jedina je bila na konkursu. U tom trenutku direktor Elektrana bio je aktuelni ministar privrede Rade Basta.

Ista grupa ponuđača, na čelu sa Termomontom dobila je u maju posao izgradnje toplovoda za priključenje kompleksa stanogradnje sa pratećim sadržajima između saobraćajnica T-6 i T-7 u Zemunu. Taj koji su parafirali poznata firma i „Beogradske elektrane“ bio je vredan **55.080.000 dinara**. Iako su poslali „lošiju“ odnosno skuplju ponudu nego „AD Izolir Zrenjanin“ i „Termo univerzal d.o.o“ Beograd pregledom dokumentacije utvrđeno je da ove firme nisu poslale specifične sertifikate za zavarivanje cevovoda, pa je tako grupa ponuđača oko Termomonta dobila ugovor. Kako je navedeno u ugovoru, koji je dostupan na zvaničnom sajtu portala Javnih nabavki, čak 78% posla će da izvede Termomont, firma Konvar 20%, dok će firma iz Kruševca samo 2%. Iako manjinski partner, firma „Konvar d.o.o“ iz Pinosave predstavlja „velikog igrača“ na tržištu, ali i firmu koja saraduje sa državom. Firma koja se bavi varilačkim poslovima i projektovanjem radila je poslove gasifikacije zajedno sa Milenijumom timom, kontroverznom firmom koja je izvlačila veliki novac iz državne kase. Sa druge strane, ni firma iz Kruševca nije nepoznata na tržištu budući da je jedan od nosilaca poslova izgradnje stadiona u Loznici.

Trojac okupljen oko Termomonta najveći ugovor dobio je 13. jula 2021. godine za posao rekonstrukcije magistrale 3 TO „Novi Beograd“. Vrednost ugovora bila je **324.456.141 dinara**.

Prema zvaničnim podacima, firma Termomont d.o.o osnovana je još 1991. godine u Beogradu kao jedno od prvih privatnih građevinskih preduzeća na teritoriji Republike Srbije i regiona. Direktor i sastupnik je Dejan Barčul, lice koje se dovodilo u vezu sa vladajućom Srpskom naprednom strankom (SNS). Šira javnost je za direktora Termomonta prvi put čula 2020. godine, kada se predsednik Srbije Aleksandar Vučić na svom instagram profilu „Buducnostsrbijeav“ pohvalio da je na poklon od te firme dobio tortu u obliku kovid bolnice koja je poreske obveznike koštala 28,3 miliona evra. Kako je nedeljnik NIN objavio 2020. godine, Dejanu Barčulu je na samo na ime dividende isplaćeno oko 4,7 miliona evra, što predstavlja njegovu ličnu zaradu.

Na sajtu Termomonta, u odeljku gde su prikazani projekti na kojima su zaposleni radili isključivo su akvizicije koje su građane u saradnji sa državom. Pored toga, Termomont navodi kako aktivno saraduju sa državnim institucijama, što ide u prilog tome da su izgradili ogromno poverenje na tržištu. Naravno, to poverenje najčešće korelira sa državnim sredstvima.

„Danas možemo da se pohvalimo velikim brojem realizovanih projekata i izgrađenih objekata kako poslovnih, stambenih tako energetskih, infrastrukturnih, sportskih. Mnoštvo ugrađenih klimatskih, ventilacionih i grejnih sistema u ovom trenutku i zahvaljujući nama pospešuje kvalititet života velikog broja naših građana. Naša majstorska ruka dosegla je sve krajeve Srbije, a i dela regiona“, piše na sajtu Termomonta.

Da saraduju sa državom potvrđuje i čitav niz infrastrukturnih projekata na kojima su radili. Beograđani najverovatnije ne znaju da je Termomont gradio fontanu na Slaviji, ali i termodinamičke instalacije na aerodromu „Nikola Tesla“ u Surčinu, garažu na Obilićevom vencu, parking kod Vojnomedicinske akademije i niz drugih objekata. Stručna, ali i šira javnost najvećim delom čuli su Termomont u jeku pandemije koronavirusa budući da je upravo pomenuta firma izvodila radove na izgradnji kovid bolnica u Batajnici, Novom Sadu, Kruševcu, ali i da je bila ključna za gradnju fabrike vakcina u Zemunu.

„Šarenoliko“ polje gradnje dopunjuje se sa izgradnjom carinskog kompleksa uz granični prelaz „Gradina“. Dakle, na sajtu Termomonta jasno je naznačeno da je država jedini partner, dok nijedan privatni projekat nije urađen. Iako je na sajtu firme jasno navedeno kroz fotografije i

dosadašnja iskustva firme da je država jedina bila partner, upitali smo Termomont da li je to zaista tako, ali odgovor nismo dobili.

Da su poslovi dobijeni od države bili prilično isplativi potvrđuju finansijski izveštaji. Firma Termomont prema podacima dostupnim na sajtu Agencije za privredne registre (APR) samo od 2019. do 2021 .godine uvećala je svoje prihode dva i po puta. Tokom 2019. godine, Termomont je prihodovao 171.198.000 dinara, da bi u jeku pandemije koronavirusa 2020. godine prihodi bili smanjeni na 167.666.000 dinara, to je zanemarljiv rast u odnosu na prepandemijsku godinu. „Vrtoglavi“ uspon Termomont doživeo je tokom 2021. godine, gde je prema zvaničnim izveštajima ostvaren profit od 419.713.000 dinara. Najveći deo ovih prihoda, ali i eksponencijalnog uvećanja finansija firme vezuje se za gradnju kovid bolnica širom zemlje. Po gotovo ustaljenoj praksi, svi ti poslovi ugovarani su bez konkurencije, jer su na tenderima mogle da učestvuju samo firme koje su predstavnici države pozvali da na njima učestvuju.

Država je za izgradnju i opremanje tri kovid bolnice potrošila oko 130 miliona evra, s tim što je izgradnja koštala 87,9 miliona, a opremanje 42,3 miliona evra. Prema pisanju Nove ekonomije, gradnja bolnice u Batajnici plaćena je 27,8 miliona, u Kruševcu 28,3 miliona i u Novom Sadu 31,8 miliona evra. Najveći deo tog novca završio je na računu Termomonta, budući da je ova firma bila glavni šraf u celom procesu gradnje bolnica.

Dragan Dobrašinović iz Topličkog centra za demokratiju i ljudska prava ističe da je to jedna u nizu privatnih firmi koja posluje sa državnim vrhom Srbije, koja se najviše obogatila gradeći kovid bolnice širom zemlje. Naš sagovornik dodaje da je Termomont godinama u kategoriji firmi koje su sklopile 100 najvećih ugovora sa državom.

„Jednu kovid bolnicu navodno su poklonili državi, to je bila njihova donacija što ih je koštalo oko 300.000 evra, toliko su poklonili. U pitanju je bolnica na Karaburmi, nakon čega se dobili poslove za gradnju ostalih kovid bolnica. To je bila njihova ulaznica za gradnju kovid bolnica po Srbiji. Radili su prva fazu izgradnje Kliničkog centra Srbije, a mi smo već govorili o tome na koji način su dobili posao za gradnju prokupačke bolnice. U najvećem broju slučajeva Termomont je dobijao posao bez tendera, odnosno bez ikakve konkurencije. Samim tim upitna je i cena“, priča Dobrašinović.

Kada je reč o gradnji prokupačke bolnice, Dobrašinović podseća da je u pitanju je jedna od najvećih investicija u Prokuplju, vredna skoro 820 miliona dinara koliko je Kancelarija za javna ulaganja izdvojila za rekonstrukciju zgrade Doma zdravlja u ovom gradu. Prema dokumentaciji

koju je izneo Toplički centar za demokratiju i ljudska prava, poverena je preduzeću koje je na tender ponudilo najvišu cenu, čak za 800.000 evra više od cene drugog ponuđača.

Izabrana je zajednička ponuda firme Termomont Beograd, podneta sa još 6 ponuđača u konzorcijumu. Ona je ocenjena kao jedina prihvatljiva sa konačnom cenom od 818.857.006,90 dinara, iako je prvobitna ponuđena cena u njegovoj ponudi bila 721.722.622,54 dinara, odnosno oko 800.000 evra niža u odnosu na vrednost zaključenog ugovora.

„Firma koja je imala bolju ponudu od Termomonta, odnosno koja je ponudila nižu cenu eliminisana je zbog toga što je njena dokumentacija sadržala neke nedostatke. Kada smo analizirali samu ponudu, videli smo da je iste takve nedostatke sadržala i ponuda Termomonta. Obe ponude su bile neprihvatljive iz ugla Zakona o javnim nabavkama, ali je država ipak posao dala Termomontu“, objašnjava Dobrašinović.

Da je Termomont neretko bez konkurencije dobijao poslove od države potvrđuje jedno istraživanje Topličkog centra za demokratiju i ljudska prava. Prema njihovim podacima, čak u 28 postupaka nije bilo nikakve konkurencije, u dva su učestvovala dve ponude, a samo za jedan posao je bilo tri ponuđača. To je premalo imajući u vidu da je bilo za očekivati da će veći broj firmi konkurisati za poslove na kojima su planirali milionski dobiti. Tokom 2022. godine Termomont nije imao ugovorio nijedan posao sa „Beogradskim elektranama“, ali su nastavili da posluju sa VMC „Karaburma“ gde su dobili priliku da budu angažovani na adaptaciji i izradi tehničke dokumentacije, ali su isto tako dobili poslove konverzije kotlarnice u JKP „Gradska toplana“ u Kruševcu, ali i posao adaptiranja prostorija za instaliranje novog skenera u Opštoj bolnici u Boru.

Autor: Danilo Savić

Mentor: Miodrag Marković, BIRN